

Найперша ланка «Просвіти»

Українці – високоосвічена європейська нація, яка зробила неоціненний внесок у розвиток людства, давши світові цілу плеяду науковців, митців, письменників, релігійних та громадських діячів, полководців тощо. Світочами українства у світовій історії постали давньоруські князі Святослав, Володимир, Ярослав (Мудрий), княгиня Ольга; агіограф Нестор Літописець, король Данило Галицький, військовий і політичний діяч Костянтин-Василь Острозький; друкар Іван Федоров, просвітник Петро Могила; одна з найвпливовіших жінок в Османській імперії Роксолана (Анастасія Лісовська); письменник, вчений, богослов Феофан Прокопович, філософ Григорій Сковорода, композитори Максим Березовський, Дмитро Бортнянський, Артем Ведель, Микола Лисенко, Микола Леонтович, Борис Лятошинський, Мирослав Скорик; письменники Іван Котляревський, Михайло Коцюбинський, Іван Франко, Леся Українка, Микола Гоголь, Тарас Шевченко, Ольга Кобилянська, Дмитро Павличко, Іван Драч, Ліна Костенко, українські гетьмани та полководці Іван Виговський, Іван Мазепа, Пилип Орлик, Петро Конашевич-Сагайдачний, Богдан Хмельницький і ще багато славних імен, що у славили Україну у віках; фізик, перекладач Іван Пулюй, біолог Ілля Мечников, актриса Марія Заньковецька, вчений Володимир Вернадський, атлет і артист Іван Піддубний, оперна співачка Соломія Крушельницька, живописці Олександр Мурашко, Михайло Бойчук, Казимир Малевич, Катерина Білокур, Олександра Экстер, Марія Приймаченко, Тетяна Яблонська, художники-графіки Ніл Хасевич та Георгій Нарбут; публіцист, філософ Дмитро Донцов; театральні та кінорежисери, актори Лесь Курбас, Сергій Параджанов, Олександр Довженко, Дзига Вертов (Давид Кауфман), Іван Миколайчук, Богдан Ступка; скульптор Олександр Архипенко, підприємець Платон Симиренко, авіаконструктор Ігор Сікорський, основоположник космонавтики Сергій Корольов, один із головних ідеологів руху за незалежність України першої половини ХХ століття Степан Бандера, хірург Микола Амосов, вчені Борис Патон, Віктор Глушков.

Прагнення до свободи і знань – в усі часи на довгому історичному шляху українці боролися за них як зброєю, так і словом, захищаючи свої найголовніші цінності.

Ще у 1848 під час революції в Австрійській імперії, в Коломиї було засновано першу читальню – сільську культурно-освітню установу, найпершу ланку українських просвітніх організацій.

Із 1876 року читальні почали масово відкриватися в Галичині, на підставі відповідного закону Австрійської держави (найчастіше під назвою «Руська читальня»). Вони прилучали селян до культурної та господарської праці. При читальнях не рідко діяли допоміжні каси, драматичні гуртки, хори, бібліотеки спільного користування.

Особливо розвинулася мережа читалень у 1890-х роках, коли створювалися наймасовіші галицькі культурно-просвітні

1891 року ухвалено четвертий статут «Просвіти», а 1913 – п'ятий, котрий поставив завдання широкої культурно-освітньої роботи, що передбачала діяльність народного театру і кінотеатру, проведення народних свят, з'їздів і краєзнавчих походів, організацію книгозбірень, народних музеїв, публічних читалень, книгарень, друкарень та інших підприємств, різних курсів і шкіл (народних, середніх, вищих, господарських, промислових, торговельних), ведення зразкових господарств, садів тощо. Читальні гуртували українське населення, сприяли формуванню національної свідомості, залучали до національно-визвольного руху. Після революції 1905–1907 рр. читальні відкривалися у селах Наддніпрянської України як осередки «Просвіти». У 1910 році «Просвіта» налічувала 2355 читалень, а «Общество им. Качковского» – 1225.

щило передвоєнні дані відповідно на 9 і 65 одиниць.

До Львівської «Просвіти» входив цілий ряд повітових, у їх числі й Острозька, Дубенська, Костопільська (до складу якої входила Березнівщина), Рівненська.

Остання, Рівненська повітова «Просвіта», бере свій початок від 1917 року. Фундатором її був адвокат Федір Сумневич.

Перший період діяльності Рівненської «Просвіти» (1917–1939 рр.) припадає на час польської окупації.

В умовах польського гноблення українців вона створила сотні хат-читалень, гуртків, рільничих об'єднань, хорів, залучила до просвітницької діяльності інтелігенцію, селян, робітників, молодь. Пробуджуючи національну свідомість, захищаючи мову, культуру українського народу, вона організовувала курси для вихователів дитячих садків, диригентів, режисерів, лідерів молодіжного руху. Також дбала про спортивний гарт молоді, а ще більше про духовне вдосконалення, християнську мораль, оголошувала нещадний бій пияцтву та тютюнопалінню.

Через військові дії на території краю у 1918–1920 рр. організації не раз доводилося переривати свою роботу. Зі встановленням радянської влади «Просвіту» було ліквідовано, читальні заборонені, а новостворені культурно-освітні центри діяли під назвою «хата-читальня» як перша форма сельбуду – осередок діяльності сільських бібліотек, гуртків самодіяльності, влаштування агітаційно-пропагандистських лекцій і загальноосвітніх доповідей. Звичайно, хата-читальня була також центром партійно-комсомольських організацій села.

Після того, як землі Західної України у вересні 1920 року відійшли до Польщі, Рівненська «Просвіта» відновила свою діяльність. Проте польська поліція постійно тримала в полі зору роботу «Просвіти». Про це свідчать численні документи, які зберігаються у так званому спецфонді Рівненського обласного державного архіву.

коління, засновуючи гімнастичні гуртки, мандрівки, взагалі робить все, що торкається до освіти і зміцнення національної свідомості українського народу і до його фізичного та економічного добробуту».

Рівненська «Просвіта» працювала в умовах жорстоких утисків з боку польських адміністративних властей – просвітян переслідували, звільняли з роботи, арештовували, кидали у в'язниці, відправляли у концтабір «Берега Картузька». Закривалися читальні, особливо на північно-західних землях.

І чого ще не встигли зробити польські власті з українськими прогресивними діячами, те довершили московсько-більшовицькі. 1939 рік став останнім роком існування «Просвіти» на наших землях. Сталінські опричники знищили у центральному будинку Товариства (площа Ринок, 10) його архів, цінні історичні документи і рукописи, друковану продукцію. Так вони вчинили з осередками «Просвіти» і в інших містах і селах. Відтоді Товариство «Просвіта» існувало лише за межами України, де українські емігранти відсвяткували його 100-річний ювілей. На теренах України пауза в існуванні Товариства тривала півстоліття.

Другий період діяльності «Просвіти» (1942–1943 рр.) у час німецької окупації був коротким. Головою «Просвіти» був професор Неофіт Кибальюк, її активно підтримували Степан Скрипник (Патріарх Мстислав), Улас Самчук, Олена Теліга, Іван Тюрко, Харитя Кононенко, Юрій Горліс-Горський.

Хоч і під жорстким контролем, діяльність Рівненської «Просвіти» в цей період була багатогранною, різноманітною та цікавою. Як свідчать численні документи, залишені гітлерівцями, вона поширювалась на всі верстви й вікові групи громадянства: дітей і хлопців, жінок і чоловіків, багатих і бідних, селян та інтелігенцію. До кінця 1943 року діяльність організації згасла.

Після закінчення німецько-радянської

товариства «Просвіта» і «Общество им. Качковського» (москвофільське культурно-освітнє товариство, створене у 1874 році і назване ім'ям українського громадського діяча, письменника, мецената, публіциста Михайла Качковського, котрий насправді москвофілом ніколи не був). Сільські читальні носили назву товариства, часом вони були колективними членами кількох товариств.

У 1868 році на противагу антиукраїнським течіям у культурному житті та колонізаторській політиці царської влади виникло товариство «Просвіта» у Львові.

Програма майбутньої праці «Просвіти» була коротко сформульована у виступі студента Андрія Січинського: «Кожний народ, що хоче добитися самостійності, мусить передусім дбати про те, щоби нижчі верстви суспільності, народні маси піднесли до тої степені просвіти, щоб ця народна маса почула себе членом народного організму, відчула своє міщанське й національне достоїнство й узнала потребу існування нації як окремої народної індивідуальності, бо ніхто інший, а маса народу є підставою усього».

За ухвалою загального збору Товариства, який відбувся 25 березня 1891 року, читальні «Просвіти» вели курси неписьменних, проводили «відчити», вечорниці, ставили п'єси, створювали рільничо-господарські та промислові спілки, позичкові й ощадні каси.

До 1912 року «Просвіта» видала 445 назв книжок загальним накладом 3115295 примірників, мала 2944 читальні, 504 читальні доми, 197035 членів, 2364 бібліотеки (у віддалені місцевості книжки надходили безплатно), кілька сотень аматорських гуртків, хорів, кілька надцять духових оркестрів. Кожний член товариства отримував на рік кілька книжок. 1912 року при читальнях існували 540 крамниць, 236 позичкових кас. Наприкінці 1913 року «Просвіта» мала 77 філій і 2648 читальень.

Важливе місце у просвітній праці посіли «курси вищої освіти», курси навчання неписьменних. «Просвіта» підтримувала зв'язки з українцями Закарпаття, Хорватії, Боснії, Сполучених Штатів Америки, з багатьма освітніми організаціями.

Російська окупація Львова у 1914–1915 роках завдала значної шкоди «Просвіті». Знищено бібліотеки, читальні, репресовано активних діячів. Деякі з них мусили виїхати за межі Галичини. Навіть після російського відступу воєнний стан унеможливив Товариству розгорнути свою діяльність. Та все ж вона активізувалась у 1918 році, коли Україна воскресла до державної незалежності. Товариство «Просвіта» допомогло сформувати Міністерство освіти ЗУНР. Про розмах організаційної праці в «Просвіті» свідчать такі дані: за 5 повоєнних років число філій зросло до 96, а читальень «Просвіти» – до 2934, що переви-

Наприклад, 7 травня 1921 року було проведено так звану «люстрацію» цієї організації, тобто перевірку, після чого польська адміністрація оголосила про припинення «Просвітою» її діяльності.

Але просвітяни не дуже зважили на це, і вже 26 липня підкомісар поліції доповідав повітовому старості про те, що у Рівному 24 липня відбулися збори членів «Просвіти», на яких було обрано раду із семи чоловік. У своїй роботі товариство керувалося статутом, перший варіант якого було розроблено ще в червні 1920 року. В ньому записано: «Товариство «Просвіта» має на меті дбати про культурно-національний розвиток українського народу в м. Рівному і гмінах: Рівненській, Клеванській, Деражненській, Кустинській, Тучинській, Межирицькій, Гоцанській, Людвипільській, Степанській, Березнівській, Костопільській, Бугринській, Стиденській, Здобвицькій, Дядьковицькій і Корецькій.

Це завдання товариство сягає в такий спосіб, що: гуртує мешканців свого району до просвітньої роботи; відкриває книгозбірні-читальні, книгарню, музеї, влаштовує лекції, відчити, загальнопросвітні курси, концерти, вистави, засновує співочі гуртки і т. п.; видає книжки, часописи, листки і т. п. українською мовою; засновує школи для дорослих і дітей, курси, притулки, бурси, бюро праці і інші просвітні і добродійні заклади; дбає про здорове фізичне виховання молодого по-

війни хати-читальні почали перетворюватися на колгоспні клуби та будинки й палаци культури і залишалися тільки в малих сільських місцевостях.

Третій період Рівненської «Просвіти» розпочався зі створення у 1988 році на підприємстві «Азот» Товариства шанувальників української мови та культури ім. Тараса Шевченка.

11–12 лютого 1989 року в Республіканському будинку кіно установча конференція проголосила створення Товариства української мови ім. Т. Г. Шевченка (ТУМ), головою обрано Дмитра Павличка.

24 серпня 1991 р. Верховною Радою прийнято Акт проголошення незалежності України!

12 жовтня 1991 року на III позачерговій конференції ТУМ реорганізовано у Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка (голова – Павло Мовчан).

Ця подія знаменувала третє відродження Рівненської «Просвіти».

1 грудня 1991 р. проведено референдум на підтвердження Акту проголошення незалежності України. Цей день став найбільшим національним святом України, і велика заслуга у цьому – немеркнуче світло знань, що його щедро сіяла найпотужніша культурно-освітня організація українського народу – «Просвіта». Її колицкою була сільська читальня, пам'ять про яку маємо берегти і історію якої передавати нащадкам.

Іванівська хата-читальня

*«Scientia potentia est» (Знання – це сила)
Латинський крилатий вислів.*

9 травня, у день державного свята Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні та Міжнародного свята Матері, в селі Іванівка Соснівської територіальної громади відбулася презентація

Центру історико-культурних ініціатив «Хата-читальня», організована в. о. директора КЗ «Центр дозвілля, культури та туризму» Соснівської селищної ради Ярославом Рачковським за підтримки голови Соснівської ОТГ Миколи Кота, заступника голови Павла Стерлюса та численної команди прихильників чудового проєкту, який має на меті долучити до туристичного маршруту «Соколині гори вражають!» патріотичну «зупинку» серед розкішної природи Іванівського лісництва.

У заході взяли участь Рівненське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Г. Шевченка, Рівненська обласна організація Національної спілки письменників України, Рівненська обласна організація УНСО, представники громадськості.

На початку урочистостей відбулося покладання квітів до пам'ятного хреста загиблим воювачам УПА та меморіальної дошки, встановленої 2003 року на честь 60-ї річниці славетної оборони Людвиполя (тепер Соснове) сотнею УПА під командуванням курінного «Шавули» від німецько-польських загарбників та 95-ї річниці від дня народження командира УПА Тараса Боровця (Бульби).

Захід відкрив Ярослав Рачковський, а далі вів організатор культурно-дозвілєвої діяльності Соснівської ОТГ Микола Жигадло, запрошуючи гостей до виступів.

Просвітянин Богдан Дідич говорив про березнівських борців за

незалежність України у ХХ сторіччі, відзначивши поряд із бойовими подвигами їхній потужний потяг до знань, освіти і просвіти, та видатних сучасників. Ось основні фрагменти його виступу:

– «Уродженець села Бистричі Тарас Бульба-Боровець (1908–1981), бойовий командир, отаман УПА «Поліська Січ», був людиною, яка все життя вчилася. Він редагував газету «Гайдамака», написав знамениту книгу «Армія без держави», ряд вагомих праць, у тому числі «Історія Української повстанчої армії»; «Наше становище до Росії, комунізму і до генерала Власова»; публікував статті, виступав із промовами. Завдяки високому інтелекту та бойовим навикам



успішно провів Шепетівську, Гоцанську, Людвипільську та інші операції. В Олевську ним було запроваджено українське управління, організовано міліцію, сформовано УПА «Поліська Січ». З середини серпня до середини листопада 1941 року Олевськ був столицею вільної Української республіки з новими назвами вулиць, яка увійшла в історію під назвою Олевська Республіка.

Микола Бухович (1872–1945), священник Березнівської Різдобогородицької церкви, просвітник, організатор товариства «Просвіта» у Березному. Навчав молодь історії України за творами Михайла Грушевського. У його багатій бібліотеці були книги Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Володимира Винниченка, Михайла Грушевського, він давав користуватися ними всім березнівцям. Органі-

за військовий період, член ОУН, засуджений на 9 років в'язниці. З падінням Польщі – Голова українського комітету у Володові і Холмі, організатор українських шкіл та двох гімназій у Холмі та Володові та українського життя на Волині у 1941 р. Пройшов концтабори. У 1951 р. – доктор фізики в Сорбонні, доцент; у 1953 р. – дослідник у Кентуккі, США, у 1958 р. – професор фізики в університеті, декан факультету. Професор Мостович був дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка у США та ряду наукових установ в Америці та Європі, працював над важливими проектами в космічній галузі.

Брат Миколи Леонід (1919–2012) – дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка (1986 р.). Як член ОУН брав участь в українському національно-визвольному русі,

Автор багатьох книг та літературознавчих досліджень, лауреат літературної премії «Благовіст», працював у редакціях газет. Значну увагу поширенню творчості Андрія Кондратюка, полегшенню останніх років життя у похилому віці хворого і німецького письменника виявили його віддані друзі – тодішній головний редактор «Надслучанського вісника», письменник і наш земляк Борис Боровець та просвітянин і видавець св. лам. Михайло Борейко, за це їм честь і шана.

Від Рівненського обласного правління «Просвіти» хатичитальні подаровано просвітянські видання, котрі вийшли завдяки зусиллям голови правління Івана Ветрова – «Просвітянське століття Рівненщини (упорядники І. Ветров, З. Дідич), «Спадкоємці» (автор М. Жулин-

мооборони в Рівненській області Андрій Мітюхін та Олег Корда (псевдо «Кобзар») зі 131-го розвідувального батальйону закликали вшанувати пам'ять полеглих Героїв урочистою сальвою – її дали учасники молодіжної арт-платформи «Соколята».

Зворушили поезії рівненського поета-барда Юрія Матвійчука, особливо вірш «Станція 37», присвячений трагічним подіям Сандармоху.

Привітала присутніх членкиня обласного правління «Просвіти», заступниця голови КЗ «Рівненський обласний центр народної творчості» Рівненської обласної ради, голова обласної організації НСПУ Ірина Баковецька-Рачковська. Вона прочитала свою поезію «Гурби» та поділилася власними емоціями-міркуваннями:

«Колись ветерани були старшими... В дитинстві я стояла біля хвіртки і дивилася, як від селищної ради шикувалася колона літніх чоловіків і жінок із квітами та факелами... Суворі і піднесені, вони нагадували Титанів, від одного погляду на яких затамовувався подих... Ордени та медалі – на грудях у тих, кого щодня зустрічала в буденному, без нагород: у магазині, в центрі, біля автобусної зупинки, – надавали їм вигляду надлюдьей, а не звичайних дідусів і бабусь, що просто живуть на цьому білому світі... Сакральним ритуалом видавалося мені покладання квітів до підніжжя когось святого і недоступного для розуміння нами, грішними.

Сьогоднішні ветерани – молодші від мене хлопці та дівчата, поміж них багато моїх друзів. Дивно казати їм «привіт», звертатися на «ти»... Дивно мати знайомих Героїв, брати участь у відкритті пам'ятних знаків, анотацій-

Бронне Березнівського району.

Пані Жанна передала на збереження найдорожчу сімейну реліквію – молитовник свого діда, який упродовж життя давав сили борцєві за волю України. Вояк Шавула пропав безвісти у вихорі боротьби. Вічна пам'ять Герою!

У художній частині заходу взяли участь учні Соснівської гімназії та Соснівського професійно-технічного ліцею, Центру дитячої та юнацької творчості, клубу села Глибочок (завідувачка Світлана Пивоварчук), Іванівського сільського клубу (завідувачка Світлана Моцьор).

В кінці була нагода детально оглянути хату-читальню. Створена на базі сільського клубу, вона, звичайно, зацікавить відвідувачів – місцевих жителів, туристів, шанувальників історії рідного краю. До її «начиння» прислужилися місцеві жителі, родина Рачковських тощо.

Після смачного кулішу, яким гостинно пригощали господарі свята, відбулася екскурсія територією Соснівського державного лісового господарства (директор Олександр Прохор). Там є на що подивитися!

Ярослав Рачковський поділився хорошими новинами: для гостей Соснівщини: планується організувати екскурсії Замковою горою, відвідати руїни Губківського замку Семашків, похід до родових джерел с. Маринин, огляд історико-природничих «родзинок» Маринина, створення етно-осередку поліських ремесел із проведенням майстер-класів із приготування регіональних страв та їх дегустацією; кінні прогулянки – їзда верхи стежками лісових угідь ДП «Соснівське деревне лісове господарство» с. Іванівка – із фотосесіями в одностроях УПА, опануванням патріотичної гутірки за участі місцевих дослідників

зував просвітянський хор, навчав молодь українських колядок, поєвстанських пісень. Підтримував зв'язок із композитором Миколою Лисенком та ОУН. Будучи директором Березнівської гімназії під час німецької окупації, Микола Бухович проводив навчальний процес українською мовою. Як священник перевів богослужіння зі старослов'янської мови на українську. Саме від Миколи Буховича молодь почула про гімн «Ще не вмерла Україна», побачила жовто-блакитний прапор.

У Березнівській гімназії, за керівництва Миколи Буховича, навчався майбутній учасник ОУН Антон Олійник (1926–1967), родом із хутора Березина біля Друхова, який 21 рік відсидів у радянських тюрмах і таборах. Перебуваючи в ув'язненні, він заощаджував кожну копійку, купуючи наукову літературу. При арешті в його бібліотечці знайшли книги Монтез'є, Спінози, Гегеля, Томаса Пейна, Макса Борна, Ейнштейна. Три втечі зробили його людиною-легендою як поміж своїх упівців, так і серед енкаведистів. Остання втеча привела його на могилу Тараса Шевченка у Каневі, де він помолився Богові за спасіння душі. Там придбав «Графіку» Т. Шевченка, зробивши такий напис: «Цю книжечку куплено в день середу 1965 р. 25 серпня о шостій годині і двадцять хвилин після обіда в кіоску під час побутання на могилі Тараса Шевченка біля міста Канева. А. О.». Така жага до знань супроводжувала нашого знаменитого земляка повсякчасно в його короткому житті. Антона Олійника розстріляли радянські вбивці, відмінивши дійсну на той час заборону на смертну кару.

Шанована на Березнівщині та знана у світі родина священника Григорія Мостовича уславила нашу землю на весь світ.

Микола Мостович (1915–1968) – фізик, магістр філософії, Голова студентських товариств у між-

був ув'язнений у польських, радянських та німецьких тюрмах і концтаборах. Після звільнення американською армією закінчив Інсбруцький університет зі ступенем доктора медицини. У 1957 р. разом із родиною емігрував до США. Проїшовши спеціалізацію, керував радіологічним відділом ветеранського шпиталю при університетських клініках Лексингтона. Член Українського лікарського товариства Північної Америки, Колегії радіологів Америки, науковий референт Світової федерації українських лікарських товариств. Один з ініціаторів Асоціації радіологів України в Києві та створення подібного товариства у США. Співзасновник і член редколегії «Українського радіологічного журналу» (м. Харків). Читав лекції у багатьох вищих навчальних закладах України.

Олена Мостович, псевдо: «Верба», «Круча», (1915–1945) від 1930-х років була членкинею ОУН, у роки першої більшовицької окупації перебувала на еміграції в місті Холмі, влітку 1941 року працювала в Рівненському осередку Жіночої служби України, а у 1942 та 1945 рр. була провідницею жіночої сітки ОУН та референткою підпільного Українського Червоного Хреста Крайового проводу ОУН Північно-західних українських земель. Посмертно, у жовтні 1945 р. відзначена Золотим хрестом заслуги УПА, а у 1952 р. – Срібним хрестом заслуги.

Потерпів від радянської влади відомий український письменник, літературознавець, перекладач Андрій Кондратюк (1938–2019), наш земляк, народжений на хуторі Отраже Костопільського повіту Волинської губернії (нині Березнівщина). Великий книголюб і майстер пера за любов до України і тверді переконання пройшов крізь тортури психлікарнями і був надовго відлучений від літературного процесу і повноцінного жит-



ський, «Ніл Хасевич. Збірка листівок дереворитів» (упорядники І. Марчук, Н. Марчук); також книгу «Костопільщина. Шлях до Волі та Держави» (упорядник та автор тексту З. Дідич), ініційовану та видану Костопільською РДА та районною радою в рамках програми підтримки місцевих авторів, та інші.

Бібліотеку хати-читальні сформовано завдяки заклику члена НСПУ Сергія Пантюка, на який відгукнулися українські автори. Підтримала ініціативу пані Ульяна Супрун, колишня в. о. міністра охорони здоров'я України, віддана українка і добродійниця. Близько 150 примірників закордонних видань ОУН від 1944 р. надійшло від сотника Майдану, офіцера батальйону імені генерала Кульчицького Національної гвардії України Володимира Пастушка.

Краєзнавець, громадський активіст Віктор Бурячок передав прострелений численними кулями під час трагічних подій на ківській Інститутській щит, привезений з Майдану.

Голова Української Народної Са-

них дощок на їхню честь, покладати квіти до їхніх пам'ятників... Он воно як, виявляється, йти у тій колоні... Ніякої загадковості, усе гранично зрозуміло і трагічно до болю.

Молодшають ветерани і Герої... Ми звикаємо жити з надлюдьми... Ми звикаємо жити серед маків...»

Внучка Адама Рудика (псевдо «Шавула») Жанна Хименко розповіла про бій під Людвиполем у 1943 році, про який є відомості на сайті Українського інституту національної пам'яті. 28 березня 1943 року відділ УПА під керівництвом курінного Адама Микитовича Рудика («Шавули»), 1909 року народження, уродженця селища Людвипіль (нині – Соснове), разом із сотнею Скирди (сотенний Довгалець Андрій Маркович, уродженець села Пустомити Гоцанського району) відбив чотири атаки нацистів, чисельність яких значно переважала. Повстанцям вдалося відвоювати місто від нацистів. У бою серед повстанців відзначився також Гунько Стах Степанович, 1923 р. н., уродженець села

історії УПА в Сосновому.

Щиро дякуємо Соснівщині за гостину! Бажаємо авторам гарних ідей, аби їхні задуми якнайшвидше стали реальністю. Хай за доброю просвітянською традицією гуртуються у хаті-читальні люди, хай читають добрі книжки про достойних людей, вивчають по них правдиву історію свого краю. Бо знання – це сила, а ми маємо бути сильними як ніколи. Бо боротьба за свободу, державний суверенітет і незалежність України триває.

Побажаємо майбутнім відвідувачам легких доріг. Бо ті, по яких ми їхали від Березного через Моквин, Прислуч, Колодязне, Бистричі, назвати дорогами не можна – швидше, це було бездоріжжя. Хай ця заувага ввійде до плану дій для новоствореної територіальної громади та її керівництва.

Зоя ДІДИЧ,
член правління РОО ВУТ
«Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка.

(Використано матеріали Вікіпедії та дослідження Гурія Бухала «Просвіта сіяла світло»).